

Toespraak van de Commandant der Strijdkrachten, Generaal P.J.M. van Uhm, ter gelegenheid van de ISAF medaille-uitreiking op 5 maart 2009

Staatssecretaris Timmermans, Honorair Consul van Afghanistan mijnheer Turabaz, dames en heren, maar vooral, aangetreden militairen: van harte welkom in het Gelredome.

Het is vandaag een dag waarop we terugkijken naar behaalde successen, hoogtepunten, maar helaas ook dieptepunten van uw uitzending. Het is een dag waarbij we stilstaan bij de verdiensten van onze militairen en civiele collega's, maar vooral ook aandacht moeten geven aan de verdiensten van het thuisfront. En als ik mij tot u mag richten: ik heet u speciaal welkom bij deze medaille uitreiking. Het is dankzij u, dat onze militairen hun successen hebben behaald. Het is dankzij u dat het leven in Nederland "gewoon" doordraaide. Soms in spanning en onzekerheid, maar altijd als een rots in de branding als het ging om het oplossen van problemen. Om onze dankbaarheid daarvoor te tonen worden straks door het thuisfrontcomité het roosje en de kindermédailles uitgereikt. Beschouw dat als een teken van ons, dat uw inbreng van onschatbare waarde is geweest.

Ik vind het dan ook van groot belang dat u hier vandaag aanwezig bent om samen met deze militairen de missie af te sluiten.

Onlangs mocht ik met Voorzitter van de Tweede Kamer, mevrouw Verbeet, onze militairen in Afghanistan bezoeken. Zij sprak daar namens de Tweede Kamer haar waardering uit voor de inzet van onze militairen en hun thuisfront. Haar aanwezigheid in Afghanistan onderstreept het politieke draagvlak voor onze missie.

De politieke keuze om naar Afghanistan te gaan was moeilijk, maar werd uiteindelijk door een overgrote meerderheid van de Tweede Kamer gesteund. Het is een bewuste keuze om actief bij te dragen aan de internationale veiligheid, en daar hebben wij in Nederland dagelijks profijt van. Nederland ziet het dan ook als plicht om ervoor te zorgen dat instabiele staten niet verder afglijden. Alleen dan is het mogelijk om effectief het terrorisme buiten onze landsgrenzen te houden.

Het verbeteren van die veiligheid doen we niet alleen met militaire middelen, ook de civiele inbreng is van groot belang. Om de voedingsbodem voor terrorisme weg te nemen moeten we immers ook op het sociale, politieke en economische vlak een strijd leveren. In Afghanistan weten we op een effectieve manier die fronten te bestrijken. Alleen op die manier kunnen we ervoor zorgen dat de Afghaanse bevolking weer aan haar toekomst kan en mag werken, zonder daarbij te worden gehinderd door terreur en geweld.

De bundeling van militaire en civiele krachten is tijdens uw uitzending goed tot ontwikkeling gekomen.

De staf van de TFU kreeg aanvulling van civiele medewerkers die ieder op hun eigen manier hebben meegewerkt aan de opbouw van Afghanistan. De samenwerking tussen commandant Kees Matthijssen en civiel vertegenwoordiger Peter Mollema was daarbij als twee componenten lijm. Als je ze op het juiste moment samenvoegt krijg je de afzonderlijke delen nooit meer los. Die krachtige samenwerking hebben ze bereikt. Civiele vertegenwoordigers die zij aan zij opereerden met onze militairen.

Gezamenlijk werken aan duurzame ontwikkeling van het land. Nooit eerder werd zo nadrukkelijk de aandacht gevestigd op de civiele aspecten van onze missie. Nooit eerder kwam die samenwerking zo nadrukkelijk aan de orde. Het team van deze Staf TFU heeft een unieke prestatie geleverd bij de integratie van die militaire en civiele component.

Dames en heren. Deze unieke prestatie is het gevolg van uw aller inzet. Het is goed om daarbij stil te staan, maar daarbij mogen we één ding niet vergeten.

Hoewel het Kabinet, de Tweede Kamer en mijn militaire staf zich altijd bewust zijn van de risico's van ons werk, ondanks dat we er alles aan doen om die risico's te vermijden, kunnen we het meest verschrikkelijke nooit helemaal uitsluiten. Er zijn dan ook gezinnen die vandaag niet met hun dierbare aanwezig kunnen zijn. Zij verloren hun dierbare tijdens de uitzending. Wij verloren een collega, een maatje, een vriend...

Het verlies van deze mannen mag niet vergeten worden. Ik zal hun namen nu oplezen.

Namen van Nederlanders, maar ook van Australiërs en Afghanen, die tijdens de afgelopen Commandoperiode zijn gesneuveld.

- Soldaat der eerste klasse Jos ten Brinke.
- Sergeant Mark Weijdt,
- de Australische soldaat Gregory Sher,
- Luitenant Michael Fussel,
- de Afghaanse Sergeant Naimatullah Atiqullah
- Soldaat Nadir Shah Gulab Shah,
- Soldaat Habibullah Mohammad
- Soldaat Abdullah Maula Daad.

Ik wil u vragen om ter nagedachtenis aan hen een minuut stilte te houden en daarbij tevens stil te staan bij de gewonden die nog steeds een moeilijk revalidatieproces doormaken.

Dames en heren, dank u wel. Wanneer we stilstaan bij onze gewonde militairen, moeten we bedenken dat een verwonding een militair voor het leven tekent. Enerzijds zichtbaar, maar ook vaak onzichtbaar. Als erkenning voor hun leed kennen wij het draaginsigne gewonden. Ik verzoek de paradedcommandant om de militairen die in aanmerking komen voor het Draaginsigne Gewonden nu naar voren te laten komen.

Dames en Heren, de militairen die hier voor u staan zorgden de afgelopen periode voor een stevige footprint in Uruzgan. Met een aantal grote operaties werd de veiligheidssituatie verstevigd en kwam meer ruimte voor ontwikkeling in onder andere het Mirabad-gebied en de Baluchi-vallei. Het is een footprint die we moeten plaatsen in het perspectief van Afghanistan.

We moeten immers niet vergeten dat de vier moeilijke jaren die wij in Uruzgan opereren enkel een basis zullen leggen voor de verdere opbouw van het land. In 2010 is de klus dan ook nog lang niet klaar. Andere landen nemen dan de leidende rol over. Nederland blijft ook daarna de ontwikkeling van Afghanistan steunen en is nog jaren verbonden met de ontwikkelingsprojecten die zijn opgestart.

Ook ik hoor af en toe de signalen in Nederland dat er geen sprake zou zijn van vooruitgang met de veiligheid en wederopbouw in Uruzgan.

Neemt u van mij aan, dat is niet het geval ! Dagelijks constateren onze mensen de vooruitgang.

Om de basis te leggen voor wederopbouw is er veel nadruk gelegd op de veiligheid in de provincie. Zonder veiligheid immers geen voedingsbodem voor opbouw. Die veiligheid is met sprongen vooruit gegaan, maar blijft nog breekbaar. Het Afghaanse leger heeft een enorme groei doorgemaakt en is deels in staat om zelf de veiligheid te handhaven.

Hoewel we nog steeds wachten op het derde Afghaanse Bataljon dat in de provincie Uruzgan moet gaan opereren, hebben de eerste lichten hun sporen inmiddels ruim verdiend. Rond de 1800 militairen ondersteunen dagelijks het lokale bestuur en zorgen nu al dat in sommige delen de veiligheid zelfstandig wordt gehandhaafd.

De eerste Police Mentoring Teams zijn ondertussen begonnen met de noodzakelijke training van de Afghaanse politie. Hierdoor kunnen ook zij straks zorgen voor de veiligheid in de straten van Uruzgan.

Een bomaanslag op een politiepost tijdens de commando-overdracht toonde pijnlijk hoe zwaar de last is die deze mannen moeten dragen. Anderzijds toont het ook aan dat de Taliban de groei van de Afghaanse politie als een bedreiging ziet. Blijkbaar is men bang voor een goed functionerend politieapparaat in de straten van Tarin Kowt, Chora en Deh Rawod.

Dankzij de moed van deze politiemensen blijft het politieapparaat echter groeien.

Inmiddels is er een gemeenschappelijk operatiecentrum voor veiligheidsdiensten in Uruzgan en nog vorige week werd een groot wijkbureau van de politie geopend in Deh Rawod. Er zullen er nog tien volgen in de komende tijd. Langzaam groeit het Afghaanse politiekorps daarmee uit naar een niveau dat wij in Nederland als zo vanzelfsprekend, zo normaal ervaren. In Afghanistan moet dit allemaal nog van vrijwel niets worden opgebouwd.

Successen in Afghanistan zijn gemeenschappelijk bereikt. We zijn er echter nog lang niet. De sleutel tot succes ligt in de komende periode vooral in de verdere versterking van het lokale bestuur en een nog intensievere samenwerking met civiele organisaties. Dit is mogelijk door de verdienste van onze mensen in de afgelopen periode. Dat succes komt voor een deel aan de Afghanen toe, maar vooral ook de Nederlandse eenheden die zij aan zij met ze opereerden. Eenheden die dagelijks de poort uit gaan, maar ook de eenheden die soms wat minder in de schijnwerpers staan.

De missie in Afghanistan trekt een wissel op de logistieke en onderhoudsketen. Ondanks alle problemen die daarbij horen zijn we echter in staat gebleken om de voertuigen te laten rijden, generatoren te laten draaien, de verbindingen in stand te houden en de logistieke keten op gang te houden. Dankzij extra ondersteuning van de genie werden patrouillebases in korte tijd verwezenlijkt en het noodzakelijke onderhoud aan de kampen verricht. De inlichtingseenheden hebben uitstekend hun best gedaan en een onmisbare stempel gedrukt op alle militaire operaties. Operaties die we konden uitvoeren omdat de juiste informatie op het juiste moment werd geleverd.

Ook de genie en EOD hebben een enorme prestatie verricht. De technieken voor het opsporen van IED's nemen een enorme vlucht, maar uiteindelijk blijft de uitvoering hiervan mensenwerk. Ook onze tegenstander zit niet stil, waardoor onze mensen in toenemende mate worden gedwongen om het uiterste uit zichzelf en hun sensoren te halen. Een taak die met enorme toewijding wordt uitgevoerd en waarop wij allen volledig kunnen en moeten vertrouwen.

Minstens zo belangrijk is de steun die wij dagelijks uit de lucht mogen ontvangen. Naast het werk van de onbemande toestellen van het Sperwerdetachment is er natuurlijk de inzet van onze Apaches, F16's, Chinooks, Cougars en sinds kort de Hercules transportvliegtuigen. Zij zorgen voor een onafgebroken keten van steun waarop we blind kunnen vertrouwen. De apaches zijn altijd aanwezig als er dreiging is of weggenomen moet worden. De F16's vliegen bijna permanent en zijn vrijwel door heel Afghanistan inzetbaar op momenten dat de situatie daar om vraagt.

Met uiterste precisie worden onze wapens ingezet met daarbij constant de afweging tussen inzet of terughoudendheid. Als het gaat om het voorkomen van burgerslachtoffers wordt het vakmanschap van deze militairen enorm op de proef gesteld. Wij eisen dit vakmanschap van onze mensen, maar zij mogen vervolgens van ons verwachten dat we ze uitrusten met de allerbeste middelen. Daar mag niet aan worden getoerd. Hun keuzes gaan immers over leven en dood op de momenten dat het er daadwerkelijk om spant.

Dames en Heren. De inzet van al deze mensen, hun toewijding leidt tot de zichtbare successen die momenteel worden geboekt. Naast de zelfstandigheid van het Afghaanse leger, het verdringen van Taliban in gebieden waar we voorheen niet kwamen, hebben grote Peace Jirga's plaatsgevonden, verloopt de kiezersregistratie naar behoren, worden volop scholen gebouwd en is het werk aan de weg naar Chora begonnen. Het aantal Nederlandse en Afghaanse hulporganisaties neemt toe en in de afgelopen acht maanden werden ruim 900 kredieten verstrekt aan ondernemers die in Uruzgan een bedrijfje willen beginnen.

Over minder dan twee weken opent UNAMA een permanent VN-kantoor in Tarin Kowt. Ook voor de Verenigde Naties is het inmiddels dus veilig genoeg om deze stap te maken.

Die successen worden nog veel te weinig in Nederland gehoord. Ik wil u daarom vragen om het verhaal van het succes van Afghanistan te vertellen aan uw omgeving. U bent het immers die de ervaringen uit eerste hand kunt delen met mensen die er nooit zijn geweest. U kunt een eerlijk en helder beeld schetsen over datgene wat wij daar doen.

Ik eindig mijn verhaal dan ook met de vraag of u deze bal actief wilt oppakken en uw ambassadeursrol wilt vervullen.

We moeten het verhaal van deze missie actiever naar de mensen brengen. Ik zal daarin een voortrekkersrol nemen, maar ik wil u vragen om mij daarin te volgen.

Ik zal nu overgaan tot het uitreiken van de Herinneringsmedailles voor Vredesoperaties. Ik verzoek Staatssecretaris Timmermans en Generaal Bertholee om met mij de eerste medailles uit te reiken aan de commandanten en hun adjudanten.

Vervolgens zullen opperofficieren mij assisteren bij het uitreiken van de medaille aan de troepen. Paradedcommandant wilt u de eenheidscommandanten en hun adjudanten laten uittreden.